

Projekt został poświęcony kultowi meksykańskiej świętej ludowej *Santa Muerte* (hiszp. Święta Śmierć). U swoich źródeł zjawisko to było inspirowane elementami kultury średniowiecznej takimi jak *danse macabre* (taniec śmierci) czy *memento mori* (pamiętaj o śmierci), które za pośrednictwem hiszpańskich ewangelizatorów dotarły na tereny dzisiejszego Meksyku. Popularność tego fenomenu znacząco wzrosła w ciągu ostatnich 25 lat, a liczbę wyznawców tej patronki szacuje się na kilkanaście milionów w samym Meksyku. Pomimo tak dużej liczby osób czczących *Santa Muerte*, kult ten wzbudza wiele kontrowersji – doniesienia medialne, zwłaszcza w prasie bulwarowej, często łączą go z przestępczością zorganizowaną, a zwłaszcza handlem narkotykami, z kolei kościół katolicki oficjalnie go potępił, uznając za przejaw herezji. Podobny obraz wyłania się też z seriali telewizyjnych i filmów, w których Święta Śmierć przedstawia się jako opiekunkę przedstawicieli marginesu społecznego. Z drugiej strony fenomen ten może kojarzyć się również z hucznymi obchodami meksykańskiego Dnia Zmarłych, ozdobami w formie kolorowych czaszek nazywanych *calaveras* oraz dekoracyjnymi girlandami z kwiatów i papierowych wycinanek. Te rozbieżności czynią z *Santa Muerte* niezwykle interesujący przedmiot badań. Co więcej, kult ten pozbawiony jest konkretnych zasad wiary czy dogmatów, a wyznawcy mają dużą swobodę w kwestii sposobu czczenia patronki. Sprawia to, że nieustannym zmianom ulega zarówno sam wizerunek świętej, jak i rytuały jej poświęcone, gdyż Święta Śmierć wykazuje się hybrydalnym potencjałem i niezwykłą zdolnością do absorbowania elementów i symboli wywodzących się z innych zjawisk religijnych (jak kultury afro-karaibskie, neopogańskie czy dalekowschodnie) i kulturowych (inspiracje gramy komputerowymi, muzyką metalową, horrorami).

Założeniem projektu jest przedstawienie nowej perspektywy w badaniach nad kultem Świętej Śmierci poprzez zastosowanie metodologii z zakresu teatrologii i *performance studies*. Pośród różnych form czczenia tej postaci należy zwrócić uwagę na pielgrzymki poświęcone patronce, takie jak doroczna pielgrzymka w Mérida, która należy do najstarszych i największych wydarzeń tego typu, zyskała wielu naśladowców na terenie całego Meksyku, a także wykazuje się wieloma wyjątkowymi cechami. Świadoma teatralizacja tego rytuału, jego widowiskowość, otwarcie na interakcję, chęć dostarczenia rozrywki oraz konkretne przesłanie sprawiają, że wydarzenie religijne zyskuje wymiar artystyczny, nierozzerwalnie związany z aspektem sakralnym. Mikrokomparatystyczne ujęcie tematu pozwoli na analizę rytuałów prywatnych, demonstrując zróżnicowanie wewnętrzne tego zjawiska, a także znaczenie jednostkowych działań konkretnych wyznawców dla zachodzących procesów hybrydyzacji.

Celem projektu też jest wykazanie, iż czynnikiem równie istotnym dla niezwyklej popularności kultu, co społeczno-ekonomiczna sytuacja wyznawców, jest jego performatywny i inkluzywny charakter, zakładający otwarcie na improwizację, a zatem dostosowany do współczesnych potrzeb. Dotychczas tę problematykę analizowano z perspektywy antropologicznej, socjologicznej i historycznej. Innowacyjność projektu polega na podjęciu pionierskich badań nad kultem *Santa Muerte* z perspektywy badań nad teatrem i widowiskiem oraz porównawczych badań nad kulturą i religiami, ze szczególnym uwzględnieniem mikrokomparatystyki, umożliwiającej uchwycenie indywidualnej perspektywy poszczególnych wyznawców.

W projekcie zademonstrowana zostanie niezwykła użyteczność narzędzi z zakresu badań nad teatrem i widowiskiem dla religioznawstwa i antropologii, gdyż pozwalają one na bardziej efektywne analizowanie współczesnych, hybrydalnych zjawisk religijnych takich jak kult Świętej Śmierci. Z uwagi na intensywność procesu globalizacji, oddziaływanie popkultury, a także wpływ nowych mediów, performatywny aspekt kultu znacząco zyskuje na znaczeniu. Jest on widoczny zwłaszcza w zakresie autoekspresji wyznawców, postępującej indywidualizacji praktyk w obrębie wybranych ruchów nieortodoksyjnych, a także znaczenia sfery estetycznej tych fenomenów. Kult Świętej Śmierci skupia w sobie wszystkie te elementy i stanowi doskonały przykład do zademonstrowania przydatności teorii z zakresu *performance studies*, ponieważ jego potencjał synkretyczny jest bardzo wysoki.

Sfera estetyczna oraz artystyczny wymiar kultu, a zwłaszcza teatralizowane rytuały, nie doczekały się dotąd kompleksowego opracowania, co stanowi bardzo istotną lukę w stanie badań. Zastosowanie całkowicie nowej perspektywy badawczej poprzez wykorzystanie metodologii z zakresu badań nad widowiskiem do analiz kultu Świętej Śmierci pozwoli na przedstawienie tego intensywnie eksplorowanego zagadnienia badawczego w sposób oryginalny i niespotykany w dotychczasowych publikacjach. Sprawia to, że potencjał projektu poświęconego tym kwestiom jest wysoki, a jego rezultaty – zarówno z uwagi na przedmiot badań, jak i zastosowaną metodologię – mogą wzbudzić duże zainteresowanie wśród przedstawicieli wielu dziedzin: religioznawstwa, nauk o sztuce i latynoamerykanistyki.